Kulturutskottets betänkande 1983/84:19

om anslag till ungdomsorganisationer (prop. 1983/84:100, bil. 10 delvis)

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1983/84:100 bil. 10 (utbildningsdepartementet) i fråga om anslag till ungdomsorganisationer samt motioner med anknytning härtill. I motionerna behandlas följande frågor: avveckling av statens ungdomsråd, statsbidragsreglerna för bidrag till ungdomsorganisationerna med avseende på åldersgränserna, neddragning av bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och indragning av bidraget till organisationernas lokala verksamhet liksom även av stödet till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna, omläggning av utbetalningsreglerna för stödet till den centrala verksamheten samt statsbidragen till studentförbund.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen på alla punkter och avstyrker samtliga motioner.

Nio reservationer och ett särskilt yttrande avlämnas.

Moderata samlingspartiet uttalar sig i fem reservationer för en avveckling av ungdomsrådet och en sänkning av åldersgränsen i fråga om statsbidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet samt till följd härav en minskning av statsbidraget med 7 milj. kr. Vidare föreslår partiet att stödet till lokal verksamhet liksom till ferieverksamhet skall upphöra.

Folkpartiet förordar i en reservation att bidraget till studentförbund skall utgå enligt samma regler som gäller för kvinnoförbund.

Vänsterpartiet kommunisterna reserverar sig på följande punkter: stöd till åldersintegrerad verksamhet, uttalande rörande kommunala och landstingskommunala bidrag, bidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund samt ändrade utbetalningsregler för det statliga bidraget.

Centerpartiet lämnar ett särskilt yttrande om de ändrade utbetalningsreglerna.

ÅTTONDE HUVUDTITELN

1. **Statens ungdomsråd.** Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt F 52 (s. 391–393) föreslagit riksdagen att till Statens ungdomsråd för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 3 502 000 kr.

Motion

I motion 1983/84:1361 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

14. att riksdagen beslutar att avveckla statens ungdomsråd.

Utskottet

Förslaget i propositionen innebär att anslaget till statens ungdomsråd höjs med 458 000 kr. till totalt 3 502 000 kr. Enligt motion 1361 (m) bör riksdagen besluta att ungdomsrådet skall avvecklas. Motionärerna anser att skolöverstyrelsen kan överta rådets uppgifter att fördela bidragen till ungdomsorganisationerna.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet påpeka att ungdomsrådet förutom uppgiften att administrera stödet till ungdomsorganisationerna även har andra viktiga uppgifter. Rådet skall överväga mål och riktlinjer för samhällets stöd till ungdomsorganisationerna samt verka för en samordning av de statliga insatser som avser verksamhet bland barn och ungdomar. Under de senaste åren har rådet genomfört omfattande studier om barn och ungdomars allmänna uppväxtvillkor samt ungdomsorganisationernas arbetsvillkor. Bland de utredningar som rådet ansvarat för kan nämnas studien Ej till salu. Ungdomsrådet har också viktiga uppgifter inför världsungdomsåret 1985.

Utskottet har under de tre senaste åren (KrU 1980/81:25, KrU 1981/82:22, KrU 1982/83:26) avstyrkt förslag om att lägga ner ungdomsrådet. Utskottet anser sig inte ha anledning att frångå sin tidigare uppfattning och avstyrker alltså motion 1361 i här aktuell del (yrkande 14).

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:1361 yrkande 14 till *Statens ungdomsråd* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 3 502 000 kr.

2. **Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.** Regeringen har under punkt F 53 (s. 393–396) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de förändrade regler för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet som förordats i propositionen,

2. till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 46 780 000 kr.

Motioner

I motion 1983/84:732 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:730 – såvitt nu är i fråga

3. att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag till ändring av bidragsreglerna innebärande

a) att den nedre gränsen för ungdomsstöd (sju år) slopas,

b) att åldersintegrerad verksamhet skall stimuleras i bidragsgivning,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder som innebär att vissa föreningar som ej är anslutna till någon riksorganisation men som i övrigt uppfyller bidragskraven skall kunna erhålla kommunala bidrag och landstingsbidrag.

I motion 1983/84:789 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbetalningsrutiner för stödet till ungdomsorganisationer.

I motion 1983/84:1236 av Margot Wallström (s) yrkas

1. att riksdagen beslutar fördela den av regeringen föreslagna höjningen av stödet till ungdomsorganisationerna så, att anslagen grundbidrag, bidrag till vissa samarbetsorgan och särskilda bidrag till vissa ungdomsorganisationer fastställs i enlighet med statens ungdomsråds förslag,

2. att riksdagen beslutar godkänna Sveriges folkhögskoleelevers förbund (SFEF) för statsbidrag,

3. att riksdagen beslutar att det rörliga bidraget, baserat på medlemsantal, höjs med resterande belopp.

I motion 1983/84:1361 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åldersgränsen för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,

16. att riksdagen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 39 780 000 kr.

I motion 1983/84:1646 av Bo Arvidson (m) och Per Stenmarck (m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av fördelningen av stödet till ungdomsorganisationerna och av förordningen om statsbidrag till ungdomsorganisationernas centrala och lokala verksamhet (SFS 1971:388).

I motion 1983/84:2282 av Jörgen Ullenhag (fp) yrkas att riksdagen beslutar att ge studentförbunden möjlighet att söka statsbidrag på samma premisser som kvinnoförbunden samt att medlen för detta överförs från utbildningsdepartementet till civildepartementet.

Gällande bestämmelser

Från anslaget utgår bidrag till den centrala verksamheten inom de ungdomsorganisationer som regeringen förklarat berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer

(ändrad senast 1983:514). Vidare utgår bidrag till vissa samarbetsorgan samt bidrag i särskild ordning till den centrala verksamheten inom vissa ungdomsorganisationer.

Statsbidrag till central verksamhet utgår enligt nyss nämnda förordning endast till organisation som bedriver verksamhet huvudsakligen bland barn och ungdom och som har minst 3 000 medlemmar i åldern 7–25 år samt lokalavdelningar i minst hälften av landets landstingskommuner.

Statsbidraget utgår i form av grundbidrag och rörligt bidrag. Grundbidraget utgör 295 000 kr. Det rörliga bidraget uppgår budgetåret 1983/84 till 26 kr. per medlem i intervallet 3 001–40 000 medlemmar och till 21 kr. per medlem över 40 000. Vid beräkningen av bidraget till vissa organisationer med verksamhet bland handikappade barn och ungdomar gäller att bidrag utgår om organisationen har mer än 1 500 medlemmar i åldern 7–25 år. Utöver grundbidrag utgår därvid rörligt bidrag även för antalet medlemmar i intervallet 1 501–3 000 varvid bidraget per medlem är 106 kr. I övrigt utgår bidrag enligt de generella bestämmelserna.

När ungdomsorganisation första gången erhåller statsbidrag för central verksamhet, utgår bidraget endast i form av grundbidrag. Grundbidraget nedsätts härvid till hälften av vad som eljest skolat utgå. Även för det andra redovisningsår för vilket organisation erhåller statsbidrag för central verksamhet utgår bidraget endast i form av grundbidrag men nu utan nedsättning.

Utskottet

I propositionen föreslås att anslaget höjs med drygt 2,8 milj. kr. till drygt 46,7 milj. kr. Härav beräknas ca 21 milj. kr. för grundbidrag och drygt 23 milj. kr. för rörligt bidrag. Regeringens förslag innebär att helt grundbidrag skall utgå med 310 000 kr. För rörligt bidrag förordas att detta skall öka med 2 kr. per medlem till 28 kr. i det lägre intervallet (3 001–40 000 medlemmar) och med 3 kr. till 24 kr. per medlem i det övre (över 40 000 medlemmar). Bidraget till handikapporganisationerna föreslås öka med 6 kr. till 112 kr. per medlem i intervallet 1 501–3 000 medlemmar. Vidare uttalar föredragande statsrådet att reglerna för utbetalning av statsbidraget bör – liksom för flertalet andra statsbidrag – ändras så att utbetalning sker fyra gånger per år. Denna förändring av utbetalningsreglerna medför att ungdomsorganisationerna kommer att gå miste om vissa ränteinkomster. Vid beräkningen av anslaget har därför hänsyn tagits till att en särskild kompensation bör utgå härför.

Förslag som avser förändringar av åldersgränsen förs fram i tre motioner. Enligt motion 1361 (m) bör den övre gränsen för statsbidrag sänkas till 21 år. Motionärerna beräknar att man härigenom skulle kunna spara 9 milj. kr. De menar dock att 2 milj. kr. bör anslås för förstärkt ledarutbildning och föreslår därför att ett anslag av 39 780 000 kr. skall utgå till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

Ett förslag av samma innebörd som det här aktuella avstyrktes av utskottet (KrU 1982/83:26) och avslogs av riksdagen för ett år sedan. Utskottet finner inte skäl att med anledning av nu föreliggande yrkande ändra sin tidigare inställning och avstyrker alltså motion 1361 yrkande 15.

I motion 732 (vpk) förordas att bidragsreglerna ändras så att den nedre gränsen om sju år för ungdomsstöd skall slopas. Vidare anser motionärerna att åldersintegrerad verksamhet bör stimuleras genom bidragsgivning.

En sänkning av åldersgränsen diskuteras i statens ungdomsråds anslagsframställning. Rådet anför däri bl. a. att förslag härom ingår i rådets utredning Fritidspolitik och samhällsstöd. I remissvar över utredningen ställde sig många kommuner och ungdomsorganisationer tveksamma till detta förslag och menade bl. a. att mycket små barn har svårt att påverka föreningens mål och inriktning. Vidare framhölls i svaren att det är viktigt att medlemskapet inte bara blir en bidragsteknisk formel utan att medlemskapet också ges en reell innebörd.

Med hänsyn till de synpunkter som kommit fram vid remissbehandlingen ansåg sig rådet t. v. böra avvakta med förslag om slopande av nedre gränsen när det gäller det centrala stödet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen i nu aktuell del (yrkande 3 a).

När det gäller förslaget om att åldersintegrerad verksamhet bör uppmuntras hänvisar motionärerna bl. a. till invandrarorganisationernas viktiga uppgifter att fungera som en förbindelselänk mellan invandrarna och det svenska samhället. Dessa organisationer samlar såväl äldre som ungdomar i sin verksamhet.

Bland de projekt som ungdomsrådet avser att prioritera i utvecklingsarbetet inför världsungdomsåret 1985 märks ett som syftar till ett ökat samarbete mellan unga och vuxna. Av budgetpropositionen framgår att regeringen beslutat att stödja försöks- och utvecklingsarbetet inom ungdomsorganisationerna med högst 10 milj. kr. under åren 1984–1986.

Utskottet har vid tidigare tillfällen (KrU 1981/82:22) uttalat att det är angeläget att åldersintegrerad verksamhet på olika sätt får stöd. Någon förändring av bidragsreglerna förordades inte. I detta sammanhang vill utskottet ånyo framhålla vikten av att man inom ungdomsorganisationerna försöker få till stånd ett samarbete över generationsgränserna. Utskottet är dock inte berett att enligt yrkande 3 b i motionen begära förslag om att åldersintegrerad verksamhet särskilt skall gynnas i bidragshänseende. Utskottet hänvisar i sammanhanget till vad som i det följande anförs om en översyn av stödet till ungdomsorganisationerna.

I samma motion hemställs om åtgärder som innebär att vissa föreningar som ej är anslutna till någon riksorganisation men som i övrigt uppfyller bidragskraven skall kunna erhålla kommunala bidrag och landstingsbidrag. Utskottet har haft anledning att uttala sig i denna fråga såväl våren 1982 som våren 1983. Utskottet (KrU 1981/82:22, KrU 1982/83:26) har vid båda dessa

tillfällen framhållit att regeringen med hänsyn till kommunernas självbestämmanderätt inte kan ålägga dem att lämna bidrag till frivillig lokal organisationsverksamhet. Det är dock givetvis så att utformningen av statsbidragssystemet inte innebär något hinder för kommuner och landsting att fritt pröva frågan om lokala och regionala bidrag. Utskottet erinrade vidare om att flera landsting lämnar bidrag till organisationer vilka inte är statsbidragsberättigade ungdomsorganisationer. Med hänsyn till vad som anförts anser utskottet att det inte är motiverat med någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 732 i här aktuell del.

I motion 1646 (m) begärs en översyn av stödet till ungdomsorganisationerna och av förordningen om statsbidrag till ungdomsorganisationernas centrala och lokala verksamhet. Motionärerna anser att såväl åldersgränserna som stödets utformning i övrigt behöver ses över. De erinrar om att flera kommuner tillämpar andra åldersgränser än de som gäller för det statliga stödet. Ett enhetligt bidragssystem skulle vara fördelaktigt för föreningarna och skulle kunna bidra till att förenkla det administrativa arbetet.

Utskottet vill påpeka att det ingår i ungdomsrådets uppgifter att genomföra utredningar samt försöks- och upplysningsverksamhet på ungdomsområdet. Rådet anger i sin anslagsframställning för 1984/85 att det avser att påbörja en översyn av den nuvarande konstruktionen av de statliga bidragen till ungdomsorganisationerna. Rådet anför att de nuvarande bidragsreglerna har flera svagheter. De försvårar samverkan mellan generationerna. Vidare är bidragen hårt styrda till antalet medlemmar och lokala aktiviteter. Mot denna bakgrund utgår utskottet från att de synpunkter motionärerna för fram kommer att bli beaktade i rådets översyn. Någon särskild framställning till regeringen från riksdagens sida är alltså inte påkallad.

Enligt ett yrkande i motion 1236 (s) bör Sveriges folkhögskoleelevers förbund bli bidragsberättigat, eftersom organisationen uppfyller kraven enligt förordningen för att bli berättigad till statsbidrag.

Förbundet erhåller sedan början på 1970-talet stöd för sin verksamhet från anslaget till skolöverstyrelsen. Bidraget uppgår för innevarande budgetår till 178 400 kr. vilket i stort sett motsvarar ett halvt grundbidrag, dvs. det bidrag som utgår när en ungdomsorganisation första gången erhåller statsbidrag för central verksamhet.

Med hänsyn till bl. a. rådande budgetläge anser sig utskottet inte böra tillstyrka ifrågavarande motionsyrkande.

Motionärerna bakom motion 789 (c) motsätter sig att reglerna för utbetalning av statsbidraget ändras så att utbetalning kommer att ske fyra gånger om året. Motionärerna hävdar att denna omläggning kommer att försämra ungdomsorganisationernas ekonomiska situation, samtidigt som samhället ställer ökade anspråk på insatser från organisationerna. De ränteinkomster som organisationerna hittills fått har enligt motionärerna bl. a. gjort det möjligt för dem att från början av budgetåret klara stora utbetalningar under vissa tider.

Ungdomsrådet framhåller i sin anslagsframställning att en förändring av utbetalningsreglerna skulle medföra svårigheter för ungdomsorganisationerna. Rådet hävdar att en periodicering utan motsvarande kompensation skulle få förödande konsekvenser för organisationerna. Ungdomsorganisationerna har, sägs det, under de senaste åren fått vidkännas minskade eller stagnerande bidrag. Många organisationer befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge då den allmänna kostnadsnivån har ökat kraftigt utan att bidragen ökat i motsvarande mån.

Utskottet är medvetet om att ungdomsorganisationerna får stora svårigheter genom att bidragen kommer att utbetalas fyra gånger om året. Detta är särskilt allvarligt mot bakgrund av att organisationerna gör viktiga insatser i vårt samhälle. De erbjuder ungdomar en meningsfull fritid med social gemenskap. Genom deras verksamhet får ungdomar en träning i demokrati och ansvarstagande samt möjligheter att påverka samhällets utveckling. Utskottet anser att det är viktigt att samhället stöder och uppmuntrar ungdomsorganisationernas verksamhet. Den i propositionen förordade omläggningen av utbetalning för statliga anslag genomförs nu för flertalet statsbidrag. Utskottet motsätter sig inte en omläggning av det här aktuella statsbidraget. När det gäller utbetalningen av bidragen bör denna enligt utskottets mening lämpligen ske på det sätt som nu sker för organisationsstödet till bl. a. vissa nykterhetsorganisationer, nämligen med 40 % vid budgetårets början och därefter med 20 % vid de övriga utbetalningstillfällena. Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att utskottet i betänkandet KrU 1983/84:14 understrukit vikten av att prövningen i regeringskansliet av förslag till medelsanvisningar kommer att ske efter samma principer för alla folkrörelser.

Även i motion 1236 (s) kommenteras den i propositionen aviserade förändringen av reglerna för utbetalning av statsbidraget. Motionären vänder sig inte mot att utbetalningsreglerna förändras. Hon anför att utformningen av kompensationen bör göras mer rättvis. Härmed torde avses att stora organisationer vilka kommer att lida större förluster på grund av uteblivna ränteinkomster borde få ett något högre bidrag än små organisationer. Motionären menar att en sådan fördelning skulle kunna åstadkommas genom att det rörliga bidraget höjs mer än vad som föreslås i budgetpropositionen. Hon föreslår därför att riksdagen skall besluta fördela den av regeringen föreslagna höjningen av stödet till ungdomsorganisationerna så, att anslagsposterna grundbidrag, bidrag till vissa samarbetsorgan och särskilda bidrag till vissa ungdomsorganisationer fastställs i enlighet med ungdomsrådets förslag och att det rörliga bidraget, baserat på medlemsantal, höjs med resterande belopp.

Anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet är uppdelat på fyra anslagsposter: grundbidrag och rörligt bidrag till ungdomsorganisationer, bidrag till vissa samarbetsorgan och särskilda bidrag till vissa

ungdomsorganisationer. Ungdomsrådet har i sin anslagsframställning föreslagit att tre organisationer – Elevorganisationen i Sverige, Sveriges folkhögskoleelevers förbund och Skytterörelsens ungdomsorganisation – skall bli bidragsberättigade enligt gällande förordning och att två nya organisationer skall beviljas bidrag i särskild ordning. Vidare föreslår rådet att grundbidraget höjs med 5 000 kr. I fråga om det rörliga bidraget innebär rådets förslag att detta höjs med 1 kr. från 26 till 27 kr. i det lägre intervallet och att tröskeln i det rörliga bidraget flyttas från 40 000 till 50 000 medlemmar. För bidraget till handikapporganisationerna i intervallet 1 501 till 3 000 medlemmar föreslås en höjning med 1 kr. till 107 kr. Ungdomsrådet har i sin anslagsframställning utgått från hittillsvarande utbetalningsregler, vilket innebär att rådet inte räknat med behov av kompensation för förluster av ränteinkomster. I den av regeringen föreslagna uppräkningen av de olika anslagsposterna ingår dels en höjning med 3 % vilket motsvarar den uppräkning som generellt skett av andra bidragsanslag på kulturbudgeten, dels kompensation för ränteförluster.

Som utskottet ovan påpekat är det uppenbart att de förändrade utbetalningsreglerna kommer att medföra att ungdomsorganisationerna totalt sett kommer att disponera över, i förhållande till tidigare, mer begränsade ekonomiska resurser. En fördelning av det statliga bidraget enligt motionärens förslag som utgår från ungdomsrådets anslagsframställning skulle dock innebära bl. a. att ungdomsorganisationerna inte skulle komma att kompenseras på ett likartat sätt. Utskottet konstaterar att det råder viss osäkerhet om hur de nya utbetalningsreglerna kommer att påverka organisationernas ekonomi. Det är därför angeläget att utvecklingen framöver noga följs. Utskottet anser sig i dagens läge inte böra föreslå riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av yrkandena 1 och 3 i motion 1236.

I motion 1361 föreslås att statsbidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet minskas med 7 milj. kr. till 39 780 000 kr. I det föregående har utskottet avstyrkt motionärernas förslag till hur en sådan besparing skulle åstadkommas. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet nu ifrågavarande förslag och tillstyrker alltså förslaget i budgetpropositionen.

I motion 2282 (fp) hemställs att riksdagen skall besluta att ge studentförbunden möjlighet att söka statsbidrag på samma premisser som kvinnoförbunden samt att medlen för detta överförs från utbildningsdepartementet till civildepartementet.

I betänkandet (SOU 1979:60) Bidrag till folkrörelser föreslogs bl. a. att frågan om ett särskilt stöd till kvinnoorganisationerna snarast borde utredas. Studentförbundens ställning berördes inte i betänkandet. År 1982 beslöt statsmakterna på grundval av förslag från en särskild utredare att införa ett bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Vissa studentförbund är som ungdomsorganisationer berättigade till statsbidrag.

Utskottet anser att det inte finns tillräckligt underlag för att föreslå någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 2282.

Utskottet hemställer

1. beträffande *sänkning av övre åldersgränsen*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1361 yrkande 15,
2. beträffande *sänkning av nedre åldersgränsen*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:732 yrkande 3 a,
3. beträffande *uttalanden om vissa ändringar i gällande bidragsregler m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:732 yrkandena 3 b och 4,
4. beträffande *översyn av stödet till ungdomsorganisationer*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1646,
5. beträffande *bidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1236 yrkande 2,
6. beträffande *ändrade regler för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet*
   att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 i ifrågavarande del och motion 1983/84:789 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
7. beträffande *fördelning av bidraget till ungdomsorganisationerna*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1236 yrkandena 1 och 3,
8. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:1361 yrkande 16 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 46 780 000 kr.,
9. beträffande *bidrag till studentförbund*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2282.

3. **Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.** Regeringen har under punkt F 54 (s. 396 och 397) föreslagit riksdagen att till Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.

Motion

I motion 1983/84:1361 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga

17. att riksdagen beslutar avveckla det statliga bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Utskottet

I propositionen föreslås att anslaget i förhållande till innevarande budgetår minskas med 3,6 milj. kr. till totalt 86 milj. kr..

Sänkningen av anslaget beror på att antalet sammankomster beräknas

sjunka under nästa budgetår. Bidraget föreslås utgå med oförändrat belopp – 10 kr. – per bidragsberättigad sammankomst. Ingen förändring av reglerna för utbetalning av statsbidraget föreslås.

Enligt motion 1361 bör riksdagen besluta att avveckla det statliga bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Motionärerna anser att bidrag till lokal verksamhet bör vara en kommunal angelägenhet.

Med anledning av detta förslag vill utskottet erinra om att större delen av detta bidrag går till Riksidrottsförbundet som stöd för specialförbundens verksamhet. Utskottet har i det föregående framhållit ungdomsorganisationernas viktiga roll i dagens samhälle. Ett genomförande av motionärernas förslag skulle innebära att organisationernas verksamhet försvåras och att stora kostnader övervältras på kommunerna, vilket inte är lämpligt i dagens ekonomiska läge. Utskottet vill även påminna om bestämmelserna i den s. k. begränsningskungörelsen (1970:641, ändrad 1983:223) och om finansutskottets uttalande i betänkandet FiU 1983/84:25 om övervältring av kostnader på kommunerna. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motionen i här aktuell del.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:1361 yrkande 17 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 86 000 000 kr.

4. **Bidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna.** Regeringen har under punkt F 55 (s. 397 och 398) föreslagit riksdagen att till Bidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 9 065 000 kr.

Motion

I motion 1983/84:1361 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

18. att riksdagen beslutar avveckla det statliga bidraget till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna.

Utskottet

Från detta anslag utgår bidrag till sommaraktiviteter samt till föreningsledd verksamhet under sportlov och ferier i samband med de stora helgerna. Verksamheten som i första hand riktar sig till barn i åldern 7–12 år står öppen för alla utan krav på medlemskap i organisation. Propositionens förslag innebär att anslaget höjs med 265 000 kr. till drygt 9 milj. kr.

I motion 1361 förordas att riksdagen skall besluta avveckla detta anslag.

Utskottet anser inte att riksdagen bör vidta någon åtgärd med anledning av ifrågavarande motionsyrkande.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:1361 yrkande 18 till *Bidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 9 065 000 kr.

Stockholm den 26 april 1984

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Anders Nilsson (s), Iréne Vestlund (s), Lars Hjertén (m) och Ingela Andersson (vpk).

Reservationer

1. Statens ungdomsråd (motiveringen till punkt 1)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Med anledning" och slutar "(yrkande 14)" bort ha följande lydelse:

Förslag om att statens ungdomsråd skall avvecklas har förts fram vid tidigare riksmöten och därvid avslagits av riksdagen. I nuvarande statsfinansiella läge har emellertid frågan fått förstärkt aktualitet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att en avveckling skall ske och att rådets bidragsgivande uppgifter skall överföras till skolöverstyrelsen. Anslaget under F 52 bör därför på sikt avvecklas.

2. Sänkning av övre åldersgränsen (punkt 2, mom. 1)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Ett förslag" och slutar "yrkande 15" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till det statsfinansiella läget bör alla möjligheter till besparingar tas till vara. Utskottet ansluter sig därför till motionärernas förslag att åldersgränsen bör sänkas till 21 år. Utskottet anser emellertid att av den

besparing som görs bör 2 milj. kr. återgå till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet såsom förstärkning till ledarutbildning.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *sänkning av övre åldersgränsen*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1361 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Uttalanden om vissa ändringar i gällande bidragsregler m. m. (punkt 2, mom. 3)

Ingela Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet har" och på s. 6 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Att därvid stimulera bidragsgivning till ungdomsorganisationer som bedriver sådan verksamhet tror utskottet är en möjlig väg att få till stånd ett samarbete över generationsgränserna. Utskottet bifaller således motion 732 yrkande 3 b.

I samma motion hemställs om åtgärder som innebär att vissa föreningar som ej är anslutna till någon riksorganisation men som i övrigt uppfyller bidragskraven skall kunna erhålla kommunala bidrag och landstingsbidrag.

Utskottet är medvetet om de problem som drabbar bl. a. invandrarungdomens organisationer i bidragshänseende. Många kommuner och landsting ställer som krav för att utdela organisationsstöd att organisationen är rikstäckande och uppbär statligt stöd som ungdomsorganisation. Av olika skäl har invandrarungdomarnas organisationer svårt att uppfylla kraven för statsbidrag, dels för att medlemsantalet av naturliga skäl är begränsat, dels för att invandrarna av arbetsmarknadspolitiska skäl tvingats koncentrera sig till enbart vissa landsting och kommuner. Av dessa anledningar anser utskottet att åtgärder för att möjliggöra för vissa ungdomsorganisationer att erhålla kommunala bidrag och landstingsbidrag utan att vara rikstäckande organisation är nödvändiga och tillstyrker därmed motion 732 yrkande 4.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *uttalanden om vissa ändringar i gällande bidragsregler m. m.*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84:732 yrkandena 3 b och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Bidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund (punkt 2, mom. 5)

Ingela Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Med hänsyn" och slutar "ifrågavarande motionsyrkande". bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om att Sveriges folkhögskoleelevers förbund uppfyller kraven för att godkännas för statsbidrag genom statens ungdomsråd och vill i sammanhanget påpeka att redan i dag erhåller flera elev- och studerandeorganisationer bidrag som ungdomsorganisationer. Att erhålla statsbidrag som ungdomsorganisation innebär också att möjligheterna för att erhålla kommunala bidrag och landstingsbidrag ökar betydligt. Utskottet vill med anledning av det anförda tillstyrka motion 1236 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *bidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1236 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Ändrade regler för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet (punkt 2, mom. 6)

Ingela Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet är" och slutar "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om att ungdomsorganisationerna får stora svårigheter om bidragen skulle utbetalas fyra gånger om året i stället för en gång årligen. Detta är särskilt allvarligt mot bakgrund av att organisationerna gör viktiga insatser i vårt samhälle. De erbjuder ungdomar en meningsfull fritid med social gemenskap. Genom deras verksamhet får ungdomar en träning i demokrati och ansvarstagande samt möjligheter att påverka samhällets utveckling. Utskottet anser det viktigt att samhället stöder och uppmuntrar ungdomsorganisationernas verksamhet.

I dagens situation där de kommersiella intressena alltmer inriktas på ungdomen kommer kraven på ungdomsorganisationerna att erbjuda ett alternativ till den kommersiella kulturen att öka. Att i detta läge genomföra åtgärder som försämrar organisationernas ekonomi anser sig utskottet inte kunna tillstyrka och avstyrker därmed regeringens förslag om en periodisering. Utskottet bifaller därmed motion 789.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *ändrade regler för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet*
att riksdagen med avslag på proposition 1983/84:100 i ifrågavarande del och med bifall till motion 1983/84:789 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Medelsanvisningen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. (punkt 2, mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "I motion 1361" och slutar "i budgetpropositionen" bort ha följande lydelse:

Beträffande statsbidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet har utskottet i det föregående uttalat sig för att bidragsreglerna bör ändras så att den övre åldersgränsen sänks till 21 år och att vissa medel bör utgå för förstärkt ledarutbildning. Med hänsyn härtill räknar utskottet med att medelsbehovet minskar med 7 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 och med bifall till motion 1983/84:1361 yrkande 16 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 39 780 000 kr.,

7. Bidrag till studentförbund (punkt 2, mom. 9)

Jan-Erik Wikström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "I betänkandet" och slutar "motion 2282" bort ha följande lydelse:

Studentförbunden får i dag bidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer. Bidrag utgår alltså endast för medlemmar under 25 år. Enligt en undersökning utförd av Stockholms universitets studentkår är drygt 60 % av de studerande över 25 år. Åldersstrukturen bland studentförbundens medlemmar torde vara ungefär densamma.

Det är därför rimligt att samma bestämmelser som gäller för statliga bidrag till kvinnoförbundens verksamhet även bör gälla för studentförbunden. Kvinnoförbunden får bidrag för medlemmar över 15 år. Utskottet tillstyrker alltså motion 2282.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *bidrag till studentförbund*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2282 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet (punkt 3)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Med anledning" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill betona den viktiga roll som ungdomsorganisationerna har i dagens samhälle. Den bidragsordning som i dag tillämpas har dock stora svagheter. Å ena sidan innebär den samlade effekten av stats-, landstings- och kommunalbidrag i dagens statsfinansiella läge en tung kostnad för det allmänna, å andra sidan kan stödet på många håll uppfattas som orättvist eller slumpartat. Det lokala stödet till ungdomsorganisationerna bör enligt utskottets mening vara en angelägenhet för kommunerna, som har överblick över hela ungdomsverksamheten i resp. kommun. En sådan ordning skulle också bidra till att bryta den enligt utskottets mening olyckliga praxis som utvecklats, nämligen att statsbidrag utgör en förutsättning för kommunala bidrag.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1361 yrkande 17 avslår proposition 1983/84:100 i ifrågavarande del.

9. Bidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna (punkt 4)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet anser" och slutar "och hemställer" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört beträffande principerna för stödet till lokal ungdomsverksamhet, nämligen att det bör vara en angelägenhet för resp. kommun, tillstyrker utskottet förslaget i motion 1361 och hemställer

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1361 yrkande 18 avslår proposition 1983/84:100 i ifrågavarande del.

Särskilt yttrande

Ändrade regler för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet (punkt 2, mom. 6)

Karl Boo (c) och Stina Gustavsson (c) anför:

Periodiseringen av utbetalning av statsbidraget till ungdomsorganisationerna innebär betydande ränteförluster för organisationerna. Även planering och framförhållning blir osäkrare och svårare. Regeringens förslag om periodisering är därför att beklaga i en tid då just ideell verksamhet bland

ungdom är mycket angelägen och på allt sätt bör stödjas. Den i propositionen föreslagna ökningen av anslaget, som till viss del skall vara kompensation för periodiseringen, är alltför ringa. Därtill kommer en betydande osäkerhet hur kompensationen fördelas till resp. organisationer. Klarhet härom har inte heller kunnat erhållas vid utskottsbehandlingen. Utskottets förslag att 40 % av statsbidraget skall utbetalas vid första tillfället och 60 % delas lika vid tre senare utbetalningar ger ett något bättre stöd och rättvisare kompensation. Det är angeläget att nu framhålla att uppräkningen av statsbidraget för kompensation av utbetalningen i perioder också beaktas i budgetförslagen framöver.

minab/gotab 78487 Stockholm 1984